



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Claudii Fleury, Presbyteri, Prioris Argenteliae Et Reg.
Christianiss. A Confessionibus Institutiones Juris
Ecclesiastici**

Fleury, Claude

Moguntiae, 1760

XIX. De archidiacono, vicario generali, pœnitentiario & theologo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67899)

vocantur & sæpe fuere *curati* Ecclesiarum baptismalium. Hodie *archipresbyteri* fere solo titulo utuntur sine officio, qui certis parochiis affixus est.

1) ISIDORUS *Hispal. ep. ad Ludifr. Cordub.*



C A P. X I X.

DE ARCHIDIACONO, VICARIO
GENERALI, POENITENTIA-
RIO ET THEOLOGO.

I.

ARCHIDIACONUS olim fuit Episcopi Archidiaconi munus multiplex, præcipuus minister in functionibus exterioribus, præsertim in *temporalibus*. In Ecclesia curavit, ut omnia rite fierent, & decenter: Clericos ordinandos adduxit ad Episcopum, quod hodiernum facit: suum cuique locum; suam cuique functionem assignavit: populo jejunia & dies festos indicavit: ornamenta & fabricam Ecclesiæ curavit: oblationes & redditus Ecclesiæ, quorum peculiare cœconomi non essent, administravit: Clericis ratam portionem erogavit: pauperibus, antequam Nosocomia ædificarentur, prospexit: minorum clericorum & plebis censor, morumque corrector, lites vel prævenit, vel composuit, vel Episcopo indicavit, ac restitutionem damnorum postulavit, *Episcopi manus & oculus* haud immerito appellatus¹.

1) THOMASS. *part. 2. l. 1. c. 24. part. 2. l. 1. c. 13. Isidor. ep. ad Ludifr. Cordub.*

& infl-
gnis au-
toritas;

II. DIFFUSA illa & rebus in exter-
nis, quæ in hominum sensus incurrunt, po-
tissimum spectata potestas archidiaconum ex-
tulit subito super presbyteros, rebus spiritua-
libus tantum, doctrinæ, orationi & sacramen-
torum administrationi intentos. Nihil tamen
archidiacono in hos juris fuit usque ad sæcu-
lum VI. sed ad ultimum non presbyterorum
solum, sed & archipresbyteri superior factus
est, primusque post Episcopum, cujus *juris-
dictionem ac visitationes* nactus est, cum per
delegationem, tum per ejus *absentiam*, tum *se-
de vacante*¹. Delegationes istæ tam frequen-
tes fuere, ut tandem juris communis fierent,
& archidiaconi inde ab ineunte sæculo XI. *ju-
dices ordinarii* haberentur, habentes jurisdic-
tionem propriam cum facultate *delegandi*. Equi-
dem illorum jurisdic-
tio pro diversa diversarum
Ecclesiarum consuetudine fuit diversa, & non-
numquam intra certam diœceseos partem re-
ducta. Nam ex quo potentia creverunt, plu-
res in eadem diœcesi constituti fuerunt, præ-
sertim in Germania aliisque regnis, in quibus
amplissimi Episcopatus sunt: ille autem, qui
in civitate vixit, *magnus archidiaconus* vocatus
est. Inde a sæculo IX. occurrunt *archidiaconi
presbyteri*: sed post CC. annos leguntur, qui
ne diaconi quidem essent: usque adeo tum or-
do spernebatur comparatione officii. Novissi-
me sancitum, ut minimum *diaconi*, & qui
animarum curam habent, *presbyteri* fierent².

1) ISIDOR. ep. ad Ludifr.

2) Concil. Trident. sess. 24. Refor. c. 12.

III. EPISCOPI, quum omni ferme jurisdictione se privatos viderent, ineunte saeculo XIII. ad imminuendam potestatem archidiaconorum animum adjecerunt, prohibentes, ne de *caussis matrimonialibus* aliisque *majoribus* cognoscerent, neve delegatis uterentur, instituentes *officiales* ad *jurisdictionem contentiosam*, & ad voluntariam exercendam *vicarios generales* adhibentes, quorum mandata quum pro lubitu revocari possent, haud paullo minus metuendi videbantur ac archidiaconi. Nonnullibi forenses vicarii sunt instituti qui Ecclesiarum ruralium curam haberent, qui *ve decani rurales* sunt vocati. Cuncta haec officia presbyteris mandantur, qui aliunde saepe habent beneficia.

minuitur
ab episcopis, qui
vicarios
generales, officiales &
decanos
rurales
instituant.

IV. CONCILIUM Lateranense anno 1215. c. 10. duo nova officia, *paenitentarii* scilicet & *theologi* instituit, statuendo, ut in singulis *cathedralibus* & *collegiatis* Ecclesiis idonei homines eligerentur, qui Episcopum in praedicationibus, confessionibus & paenitentis injungendis sublevarent. Hic est ille presbyter *paenitentarius* seu *confessionarius generalis*, in quem rejecit Episcopus confessiones, quas ipse audire solitus erat, scilicet presbyterorum, & laicorum in *casibus reservatis*: in *ordinariis* enim suo quilibet curato confitebatur.

item paenitentarios;

V. IDEM concilium c. 11. sanxit, ut in singulis cathedralibus aliisque Ecclesiis non prorsus pauperibus aleretur *grammaticus*, qui

Grammaticum seu scholasticum &

theolo-
gum.

clericos gratis grammaticam, & in metropo-
libus *rheologus*, qui scripturam & artem regen-
di animas doceret: quod officium concilium
Basileense ad omnes cathedrales extendit, cu-
jus decretum habetur in *Pragmatica* §. 8. & in
concordatis rit. de election. §. 10. confirmatum
concil. Trid. sess. 5. refor. c. 1. & statutis *Aure-
lian.* §. 8. 9. & *Blesensi* §. 33. 34. quibus utrum-
que munus ad *collegiatas* & ad monasteria pro-
tenditur, videlicet ut alant *praeceptorem*, qui
gratis doceat liberos civitatis, & *theologum*, qui
dominicus & festis diebus ad populum verba
faciat, & singulis hebdomadibus ter publice
sacram scripturam interpretetur: sancita pœ-
na in utrumque, si officium negligat, & in
canonicos, si lectionibus non intersint. Sed
res exitum non habuit, reducto *rheologi* officio
ad certum sermonum numerum, quos per alios
ad populum recitat. *Grammaticus* ille non-
nullis *scholaster* audit. Desideria auctorum
harum institutionum explentur hodie per *aca-
demias* & *collegia*, maxime autem per *seminaria*.



C A P. X X.

DE ACADEMIIS, COLLEGIIS ET
SEMINARIIS.

I.

Quid
universi-
tates?

UNIVERSITATES nostro sensu sunt ma-
gistrorum & discipulorum societates ad
provehendum bonarum literarum studium,
inde a sæculo XIII. ineunte initæ, in quibus